

Universitätsbibliothek Wuppertal

Codicis Dn. Ivstiniani Sacratissimi Principis P.P. Avg. Repetitæ prælectionis Libri XII

Justinian <I., Byzantinisches Reich, Kaiser>

Francofurti ad Moenum, M D LXXXVII.

Constitutiones Friderici Secundi Imperatoris

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1733)

eo pro malæ fidei possessore habeatur, l. 7. Cod. de agr. & cens. licet in fructu & eius quod interest ratione distinguat inter bonæ & malæ fidei emptorē, sicut Fridericus in pretij repetitione. Et præterea longi tantum temporis præscriptionem excludere Fridericus voluit. Militibus hac siue nouella siue edicto Constantinus adnumerat causarios, & quid iuris sit si prædia miles à milite emerit, definit, & alia quædam.

Fendorum Finis.

CONSTITUTIONES
FRIDERICI SECUN-
di Imperatoris inci-
piunt.

De statutis & consuetudinibus contra libertatem ecclesiæ editis, & immunitate locorum religiosorum ubique morantium & fori privilegio, & Gazaris, & Patarenis, & alijs hæreticis, eorumque successoribus, & nauigijs peregrinis, & aduenis quocumque locorum hospitantibus, eorumque successoribus, & de agriculturalium securitasibus.

Tit. I. vel, Tit. XVII.

Fridericus Dei gratia Romanorum Imperator, semper Augustus, Marchionibus, comitibus, cunctisque populis quos clementiæ nostræ regit imperium, Salutem & gratiam.

IN die qua de manu sacratissimi patris nostri summi pontificis recepimus imperij diadema, curauimus ad Dei & ecclesiæ suæ honorem, edere quasdam leges, quas in præsentis pagina iussimus annotari, per totum nostrum imperium publicandas. Per imperialia vobis scripta præcipiendo mandamus, quatenus eas quisque literas in suo districtu irrefragabiliter & inconcussè seruet.

Et sunt hæc leges:

Ad decus & honorem imperij, & laudem Romani principis nihil omnino magis videtur accedere, quam ut expurgatis quibusdam erroribus, & iniquis quorundam statutis penitus destitutis, de cætero ecclesiæ Dei plena quiete vigeat, & secunda gaudeat libertate. Sanè adeò infidelium quorundam & iniustorum iniquitas abundauit, ut non dubitent contra apostolicam disciplinam, & factos canones statuta sua confingere, contra ecclesiasticas personas, & ecclesiæ libertatem. Cùm ergo dispositione diuina fauente nihil vellet ecclesiæ (quæ nihil debet præter bonum appetere) quod nobis eodem concursu & eadem non placeat voluntate.

Hinc sumpta est auct. 12. Cassa. c. de sacros. eccles.

I NOS Fridericus Romanorum Imperator semper Augustus, hac edictali lege irritamus, & irrita nuntiamus omnia statuta & consuetudines quæ ciuitates, vel loca, potestates, consules, vel quæcumque alia personæ contra libertatem ecclesiæ, vel ecclesiasticas personas edere, vel seruare aduersus canonicas vel Imperiales sanctiones præsumpserint: & ea de capitularibus suis mandamus intra duos menses post huius publicationem edicti penitus aboleri: & si de cætero similia attentauerint, ipso iure decernimus esse nulla, & eos sua iurisdictione priuatos, superiori protinus applicanda: nec non locum ubi deinceps talia præsumpta fuerint, banno mille marcharum præcipimus subiacere: potestates verò, consules, rectores, statuarij, & scriptores dictorum statutorum, nec non & consiliarij locorum ipsorum, qui secundum statuta vel consuetudines memoratas iudicauerint, sint ex tunc ipso iure infames: quorum sententias & actus alios illegitimos præcipimus aliquatenus non tenere. Quod si per annum huius nostræ constitutionis inuenti fuerint contemptores: bona eorum per totum nostrum imperium mandamus impune ab omnibus occupari: fal-

uis nihilominus alijs poenis contra tales in generali concilio promulgatis.

2 ¶ Item nulla potestas, vel persona publica, vel priuata collectas siue exactiones, angarias, vel parangarias ecclesijs, vel alijs pijs locis, aut ecclesiasticis personis imponere, aut inuadere bona ecclesiastica præsumant: quod si fecerint, & requisiti ab ecclesiâ, vel ab imperio, emendare contempserint, triplum refundant: & nihilominus banno imperiali subiacent: quod absque satisfactione debita nullatenus remittatur.

Hinc sumpta est auct. 2. de episcop. & cler.

3 ¶ Item quæcumque communitas, vel persona per annum in excommunicatione facta propter libertatem ecclesiæ persistit, ipso iure imperiali banno subiacet: a quo nullatenus extrahatur, nisi prius ab ecclesiâ absolutus fuerit.

Hinc sumpta est auct. 33. statutum. Cod. eod. tit.

4 ¶ Item statuimus, ut nullus ecclesiasticam personam in criminali quæstione vel civili trahere ad iudiciū seculare præsumat, contra constitutiones imperiales, & canonicas sanctiones. quod si fecerit, actor a iure suo cadat, & iudicatum non teneat: & iudex sit ex tunc iudicandi potestate priuatus. Statuimus enim, ut si quis clericis vel personis ecclesiasticis iustitiam denegare præsumpserit tertio requisitus, suam iurisdictionem amittat.

Hinc sumpta est auct. 33. statutum. Cod. eod. tit.

5 ¶ Gazaros, Patarenos, Lenonistas, Speronistas, Arnaldistas, Circuncisos, & omnes hæreticos vtriusque sexus, quocumque nomine censeantur, perpetua damnatione infamia, diffidamus atque bannimus: præcipientes, ut bona talium confiscentur, nec ad eos ulterius reuertantur: ita quod filij ad successiones eorum peruenire non possint: cùm longè grauius sit æternam quam temporalem offendere maiestatem. Qui autem inuenti fuerint sola suspitione notabiles, nisi ad mandatum ecclesiæ, iuxta considerationem suspitionis, ac qualitatem personæ, propriam innocentiam congrua purgatione monstraerint, tanquam infames & banniti ab omnibus habeantur: ita quod si sic per annum manserint, ex tunc eos sicut hæreticos condemnamus.

Hinc sumpta est auct. 19. Gazaros. C. de hæret. & Manich.

6 ¶ Statuimus etiam hoc edicto in perpetuum valituro, ut potestates, consules, seu rectores, quibuscumque fungantur officijs, pro defensione fidei præsent publicè iuramentum, quod de terris suæ iurisdictioni subiectis vniuersos hæreticos ab ecclesiâ denotatos, bona fide pro viribus exterminare studebunt, ita quod amodò, quando-
40 cunque fuerit quis in potestatem, siue perpetuam, vel temporalem, assumptus, hoc teneatur capitulum iuramento firmare: alioqui nec pro potestatibus, nec pro consulis habeantur: & eorum sententias irritas extunc decernimus & inanes.

Hinc sumpta est auct. 19. statutum. C. de episc. aud.

7 ¶ Si verò dominus temporalis requisitus & admonitus ab ecclesiâ, terram suam purgare neglexerit ab hæretica prauitate: post annum à tempore admonitionis elapsum, terram illius ipsis exponimus catholicis occupandam: qui eam exterminatis hæreticis, absque vlla contradictione possideant, & in fidei pietate conseruent: saluo iure domini principalis: dummodo super hoc nullum præstet obstaculum, nec aliquid aliud impedimentum opponat, eadem nihilominus lege seruata contra eos qui non habent dominos principales.

Hinc sumpta est auct. 4. de hæret. & Manich.

8 ¶ Credentes præterea, receptatores, defensores, & fautores hæreticorum bannimus, firmiter statuentes, ut si postquam quilibet talium fuerit ab ecclesiâ excommunicatione notatus, satisfacere contempserit intra annum, ex tunc ipso iure sit factus infamis, nec ad publica officia seu consilia, vel ad eligendum aliquos ad huiusmodi neque ad testimonium admittatur, sit etiam intestabilis, ut nec testandi liberam habeat facultatem, nec ad hæreditatis successionem accedat. Nullus præterea ei super quocumque negotio, sed ipse alijs respondere cogatur. Quod si forte iudex extiterit, eius sententia nullam habeat firmitatem: nec causa aliqua ad eius audientiam perferantur. Si fuerit aduocatus, eius patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, instrumenta per eum confecta, nullus penitus sint momenti.

Hinc sumpta est auct. 4. credente. C. eod. tit.

9 ¶ Nauigia quocumque locorū peruenerint, si quocumque casu contingenti raptæ fuerint, vel aliter ad terram peruenerint, tam nauigia ipsa, quam nauigantium bona, illis integra referentur ad quos spectabant, antequam nauigium illud periculū incurrisset, sublata omni locorū penitus consuetudine, quæ huic aduersatur sanctioni: nisi talia sint nauigia, quæ piraticè exerceant prauitatem, aut sint nobis vel Christiano nomini inimica. Transgressores verò huius nostræ constitutionis, bonorū suorum publicatione multentur: & si res exegerit, eorum audacia iuxta mandatum nostrum modis alijs compescatur.

Hinc sumpta est auct. 18. nauigia. C. de furt.

¹⁰ *Hinc sumpta est anth. 10. omnes. C. commun. de success.* **¶ Omnes** peregrini & aduena liberè hospitentur vbi voluerint; & hospitati, si testari voluerint, de rebus suis ordinandi liberam habeant facultatem: quorum ordinatio inconcussa seruetur. Si qui verò intestati decesserint, ad hospitem nihil perueniat: sed bona ipsorum per manus episcopi loci tradantur heredibus, si fieri potest: vel in pias causas erogentur. Hospes verò si aliquid de bonis talium contra hanc constitutionem nostram habuerit, triplum episcopo restituat, cui visum fuerit assignandum: non obstante statuto aliquo, seu consuetudine, seu priuilegijs, quae hactenus contrarium inducebant. Si qui autem contra praesumpserint, eis de rebus suis testandi interdiciamus facultatem: vt in eo puniantur, in quo deliquerint: alias prout culpae qualitas exegerit, puniendi.

¹¹ *Hinc sumpta est anth. agricul. Cod. qua res pigno. oblig.* **¶ Agricultores**, & circa rusticitatem occupati, dum villis insident, dum agros colunt, securi sint quacunque parte terrarum: ita vt nullus inueniatur tam audax, qui personas, vel boues, agrorum instrumenta, aut si quid aliud sit quod ad operam rusticalem pertinet, inuadere, capere, aut violenter auferre praesumat. Si quis autem huiusmodi statutum ausu temerario violare praesumpserit, in quadruplum ablata restituat, infamiam ipso iure incurrat, imperiali animaduersione nihilominus puniendus.

¹² **¶ Nos** verò Honorius episcopus, seruus seruorum Dei, has leges à Friderico Romanorum Imperatore filio nostro charissimo pro vtilitate omnium Christianorum editas laudamus, approbamus & confirmamus, tanquam in aeternum valituras, & si quis ausu temerario, inimico humani generis suadente, quocunque modo has infringere tentauerit: indignationem Dei omnipotentis, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum se nouerit incursum.

EXTRA VAGANTES, QVAS NON nulli x i. collationem appellant.

QVOMODO IN LAESAE MAIESTATIS CRIMINE PROCEDATUR.

Tit. I. vel, Tit. XIX.

Henricus septimus, diuina fauente gratia Romanorum Imperator, semper Augustus.

Adreprimendum multorum facinora qui ruptis totius debite fidelitatis habentis, aduersus Romanum imperium, in cuius tranquillitate totius orbis regularitas requiescit, hostili animo armati conantur nedum humana, verum etiam diuina praecpta, quibus iubetur, quod omnis anima Romanorum principi sit subiecta, scelera tissimis facinoribus & affiduis rebellionibus demoliti: ne ex eorum absentia, in detestando laesa maiestatis crimine processus & sententia retardentur, & tanti sceleris nefanda temeritas remaneat impunita: Hac edictali, Deo propitio, perperud valitura lege sancimus, vt in quocunque laesa maiestatis crimine, & maxime vbi contra Romanorum imperatores vel reges aliquid quod dictum tangat asseratur commissum, possit procedi per accusationem, inquisitionem, seu denunciationem, summarie & de plano, sine strepitu, & firmitate iudicij, prout illi qui iurisdictioni praestabitur rationem, quae expedire. Ad hoc, si qua communitas, corpus, vel collegium, vel alia quauis persona, cuiuscunque status, dignitatis, vel conditionis existat, super dicto crimine per nuncium, vel per literas, seu etiam per edictum publice propositum citata, vel citatum neglexerit in termino personaliter vel legitime comparere: contra ipsam vel ipsum ⁸⁰ periunde ac si praesentialiter omnibus interesset, vel his foret legitime contestata, tam ad receptionem testium, & eorum publicationem, & sequetia, quam ad definitiuam

¹⁰ Pragmatici vocant secrete in forma rationem, quae expedire. de 8. Clarum sent. 8. str. q. 6. 7. 8. 9. 10. 21. 20. 21.

sententiam, & eius executionem procedatur legibus & consuetudinibus non obstantibus quibuscunque. (Hanc autem generalem legem nostram extendi iubemus ad praeterita, praesentia & futura: quam legem ex nunc abstrahimus, & l. 7. Co. de que alterius temporis expectatione transcursum sum in legibus. tegrum vigorem decernimus obrinere.

QVI SINT REBELLES.

Tit. I I. vel, X X.

Idem ad perpetuam rei memoriam.

VONTIAM nuper est ad auditum nostrum deductum, quod inter nonnullos fideles & subditos nostros provinciae Lombardia, aliorumque locorum Italiae disceptationes & dubia saepius oriuntur, an infidelis & rebellis imperij quisquam reputari debeat, nisi prius per nostrae maiestatis sententiam condemnatus appareat: & nos attendentes quod acta praua malorum potius quam verba sententiarum ipsos faciunt poena condignos, & eo ipso quod quis peccat, correctionem meretur: & quanto plus differtur punitio, tanto amplius culpa crescit, & gentibus perniciosius in exemplum transit. Tenore praesentium declaramus, decernimus, & pronuntiamus, quod illi omnes & singuli sunt rebelles, & infideles nostri imperij, qui quomodocunque publice vel occulte contra nostrum honorem & fidelitatem rebellionis opera faciunt, & contra nostri imperij prosperitatem aliquid machinantur: contra nos, seu officiales nostros, in ijs quae ad commissum eis officium pertinent, rebellando. Nullo ergo omnino hominum liceat hanc paginam declarationis & pronuntiationis infringere, vel ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem nostram, & poenam mille librarum nostrae camerae soluendarum se nouerit incursum. Data Pisis IIII. Nonas Aprilis: regni nostri anno quinto, M. CCCXII.

LIBER DE PACE CONSTANTIAE COMPOSITA INTER IMPERATOREM FRIDERICUM & filium eius Henricum, & quosdam nobiles Alemannie ex vna parte, & ciuitates Lombardia, Marchiae, & Romandiolae, ex altera.

Tit. I I I. vel, X X I.

IN nomine sanctae & indiuiduae Trinitatis: Fridericus diuina fauente clementia Romanorum Imperator, semper Augustus, & filius eius Henricus, sextus Romanorum Rex, Augustus. Imperialis clementiae immensa serenitas mansuetam, eam semper in subditis suis dispensationem fauoris & gratiae habere consuevit, vt quamuis districta feruitate excessuum delicta debeat & possit corrigere: magis tamen studeat propitia tranquillitate pacis & pijs affectibus misericordiae Romanum imperium regere, & rebellium insolentiam ad debitam fidem, & debitae deuotionis obsequium reuocare. Ea propter cognoscat vniuersitas fidelium imperij tam praesentis aetatis, quam successiuae posteritatis, quod nos solita benignitatis nostrae gratia, ad fidem & deuotionem Lombardorum, qui aliquando nos & imperium nostrum offenderant, viscera nobis innatae pietatis aperientes, eos & societatem ac fautores eorum in plenitudinem gratiae nostrae recipimus, offensas omnes & culpas quibus nos ad indignationem prouocauerant, clementer eis remittentes: eosque propter fideliam deuotam sinceritatis seruitiam, quae nos ab eis credimus certissime recepturos, in nu-

¹⁰ Qui sint rebelles. per insidias. addo l. 5. Co. ad l. iul. maie. stat. 8. Clarum sent. 8. laesa maiest. in ver. si. quarto etia.

¹⁰ haec constitutio promulgata est Constantij in conuentu principu: vt & constitutio posita 2. feud. 53. Roncaliae.